

การนำนโยบายการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปปฏิบัติ
The Implementation of Waste Management Policy of
Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Administrative Organization

วงศ์วรรณ บุญวัฒน์* และเพ็ชรรัตน์ ไสยสมบัติ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Wongwat Boonyawat* and Petcharat Saisombut
Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

Received: March 18, 2019

Revised: May 25, 2019

Accepted: June 10, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปปฏิบัติ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม จากผู้บริหาร และข้าราชการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงศูนย์กำจัดขยะต้นแบบ และนำผลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อหาความสัมพันธ์ของเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ความชัดเจนของนโยบาย อำนาจเด็ดขาดของรัฐบาลทำให้เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว และสมรรถนะองค์การที่มีประสิทธิภาพที่สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ และการวางแผนในการจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอต่อการจัดการขยะ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด และการให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ในทุกด้านของประชาชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การนำนโยบายการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปปฏิบัติได้สำเร็จ

คำสำคัญ: การนำนโยบายการจัดการขยะไปปฏิบัติ การจัดการขยะ องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Abstract

The objective of this research was to study key success factors in the implementation of the waste management policy of Phra Nakhon Si Ayutthaya provincial administrative organization by using qualitative research including in-depth interview and focus group interview. The key informants in this study included administrators, government officers, related staffs that worked in the Phra Nakhon Si Ayutthaya provincial administrative organization and people living near the model waste disposal center. Descriptive analysis was employed to examine the relationship of the content. The results revealed that the factors influencing successful implementation of the waste management policy of Phra Nakhon Si Ayutthaya provincial administrative organization included the policy clarity, the absolute power of the government enabling staffs to manage correctly and promptly and the competency of efficient organization in regulating and planning to allocate sufficient resources for waste management. In addition, the participation in waste segregation at the origin and people's cooperation with staffs also influenced the success of this policy.

Keywords: Implementation of Waste Policy, Waste Management, Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Administrative Organization

บทนำ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดที่มีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และได้รับการจดทะเบียนการเป็นมรดกโลกภายใต้ชื่อ “นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองโบราณ” เป็นจังหวัดที่ดึงดูดให้กลุ่มนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม ทศนาจรหลายต่อหลายกลุ่ม นับเป็นการสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดเป็นอย่างดี ทั้งธุรกิจที่พัก ร้านอาหารมีเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการเกิดนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ทำให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนภายในจังหวัด อย่างไรก็ตาม ด้วยปัจจัยดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อปริมาณขยะในจำนวนที่มากขึ้น ส่งผลให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น โดยถูกจัดอยู่ในลำดับจังหวัดที่มีปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการไม่ถูกต้อง 642,566 ตัน และอยู่ในลำดับที่ 5 ของจังหวัดที่มีปัญหาวิกฤตด้านการจัดการขยะมูลฝอย 52.96 จากคะแนนประเมิน 100 คะแนน (กรมควบคุมมลพิษ, 2560) เห็นได้จากขยะกองเป็นภูเขาเท่าตึกสูง 8 ชั้นกว่า 3 แสนตัน ส่งกลิ่นเหม็นทำให้น้ำเน่าเสียเกิดการเผาไหม้มีควันไฟ และเศษขยะปลิวว่อนสร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้าน ณ ตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ผู้จัดการออนไลน์, 2555) ฉะนั้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาและการจัดการขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงกำหนดแนวทางขับเคลื่อนนโยบายของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ รัฐบาล และกระทรวงมหาดไทย ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ที่มีขยะดังกล่าวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจัดให้มีโครงการอยุธยาเมืองประวัติศาสตร์เมืองสะอาดปลอดขยะต้นแบบ เป็นโครงการจัดการแก้ไขปัญหาขยะ (พระนครศรีอยุธยา) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา-โครงการผลิต

ไฟฟ้าจากการกำจัดขยะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้พื้นที่ราชพัสดุ จำนวน 372 ไร่ 2 งาน 29 ตารางวา ในพื้นที่ตำบลมหาพราหมณ์ อำเภอบางบาล และขนย้ายขยะตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤต จำนวน 222,000 ตัน จากตำบลบ้านป้อม ไปกำจัดด้วยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล อนึ่ง พื้นที่กำจัดขยะแห่งใหม่ ณ ตำบลมหาพราหมณ์ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ดำเนินการสร้างศูนย์กำจัดขยะต้นแบบพระนครศรีอยุธยา ที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลขึ้น รวมถึงอาคารสาธารณูปโภค นอกจากนี้ ในระยะถัดไปการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จะดำเนินการจัดตั้ง โรงแยกขยะ โรงงานผลิตไฟฟ้าจากขยะ โดยมีกำหนดให้เสร็จภายในระยะเวลา 1 ปี ซึ่งพื้นที่ภายในศูนย์ดังกล่าวยังสามารถใช้เป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ และออกกำลังกายได้ในอนาคต จากการดำเนินการโครงการดังกล่าว ทำให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นศูนย์กำจัดขยะต้นแบบพระนครศรีอยุธยาแห่งแรก และแห่งเดียวในขณะนี้ ที่สามารถจัดเป็นสถานที่รับศึกษาดูงานของทุกองค์กรที่สนใจเรื่องสิ่งแวดล้อม (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2558)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการนำนโยบายการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปปฏิบัติ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษากิจการบ้านและการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการในการแก้ไขปัญหา และการบริหารจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การถ่ายทอดวิธีการและการสร้างแรงจูงใจสู่การเสนอแนะและการสร้างแรงจูงใจ รวมไปถึงการสร้างจิตสำนึกให้กับจังหวัด หรือ ภูมิภาคใกล้เคียงในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์

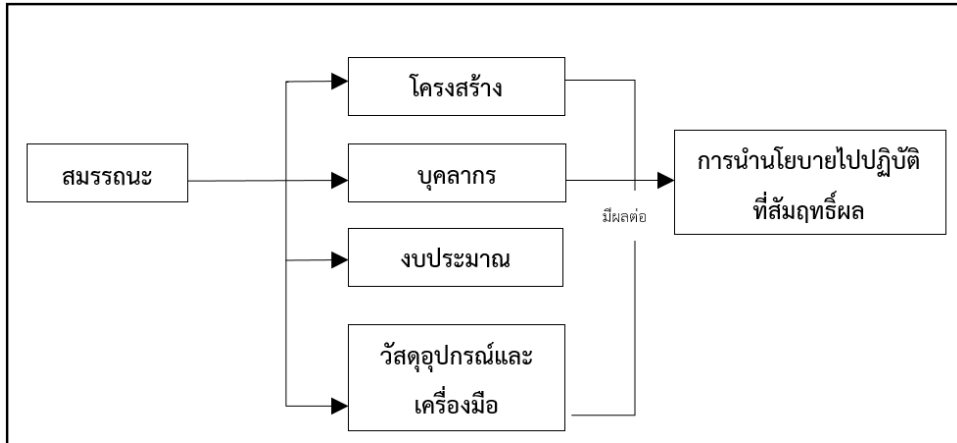
เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปปฏิบัติ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ Pressman and Wildavsky (อ้างถึงใน สมบัติ อารงธัญวงศ์, 2543) กระบวนการดำเนินงานของรัฐบาลให้ประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าประสงค์ กล่าวคือ จะต้องมียุทธศาสตร์เกิดขึ้นมาก่อน และผู้ปฏิบัติจึงสามารถเริ่มดำเนินการโดยได้รับงบประมาณกับอำนาจหน้าที่ในการรับผิดชอบ

แวน มิเตอร์ และแวน ฮอร์น (Van Meter and Van Horn, 1975: 445) ได้ให้ความหมาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง กิจกรรมที่ครอบคลุมทั้งหมดโดยการกระทำของรัฐบาล และเอกชน ทั้งปัจเจกบุคคล และกลุ่มบุคคล ซึ่งมีผลต่อการบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากการตัดสินใจนโยบาย ซึ่งรวมถึงปัจจัยทั้งหลายที่มีผลต่อความพยายามที่จะเปลี่ยนรูปแบบของการตัดสินใจไปสู่มาตรการเชิงปฏิบัติ รวมทั้งความพยายามที่จะบรรลุการเปลี่ยนแปลงที่กำหนดไว้จากการตัดสินใจนโยบาย

Water Williams (อ้างถึงใน สมบัติ อารงธัญวงศ์, 2543) ได้นำเสนอตัวแบบทางด้านการจัดการ (The Model of Management or Management Model) โดยตัวแบบนี้ให้ความสนใจไปที่สมรรถนะขององค์กร เพราะเชื่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติขึ้นอยู่กับองค์กรที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติว่ามีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการเพียงใด

ภาพที่ 1 ตัวแบบทางด้านการจัดการของ Water Williams
ที่มา: จุมพล นิมพานิช 2547: 21

2. แนวความคิดสมรรถนะองค์การ เกริกเกียรติ ศรีเสริมโภค (2546) ได้นิยามสมรรถนะในองค์กร หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Abilities) ของมนุษย์ที่แสดงผ่านพฤติกรรม (Attributes) ซึ่งบางครั้งความสามารถของมนุษย์ที่มีอยู่มากมายยังซ่อนเร้น (Talent) ไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างจริงจังอาจเกิดได้หลายปัจจัย เช่น ทักษะคนดี สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ โดยองค์กรต้องดึงขีดความสามารถนั้นของมนุษย์ออกมาให้มากที่สุด ซึ่งสามารถแบ่งความสามารถเชิงสมรรถนะได้ 3 ประเภทดังนี้

1) ความสามารถเชิงสมรรถนะด้านการจัดการองค์การ (Managerial Competencies) หมายถึง ความสามารถเชิงสมรรถนะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การจัดการ การคิดในเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ เป็นต้น

2) ความสามารถเชิงสมรรถนะในด้านทั่วไป (Generic Competencies) หมายถึง ความสามารถเชิงสมรรถนะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทั่วไป เช่น การสื่อสาร การเจรจาต่อรอง และทำงานเป็นทีม เป็นต้น

3) ความสามารถเชิงสมรรถนะในด้านเทคนิค (Technical Competencies) หมายถึง ความสามารถเชิงสมรรถนะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา (Job Content) ที่รับผิดชอบ เช่น เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม รับผิดชอบเกี่ยวกับการหาความต้องการในการฝึกอบรม การประเมินผลการฝึกอบรม ดังนั้น ความสามารถเชิงสมรรถนะด้านเทคนิค คือ การวิเคราะห์หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร เป็นต้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร Edward (1980) ได้นิยามการสื่อสารในส่วนของ การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ การส่งสารให้ผู้รับผิดชอบนโยบายตัดสินใจไปปฏิบัติว่าตนจะควรทำอะไร โดยคำสั่งที่ถ่ายทอดไปสู่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ จะต้องถูกต้อง เที่ยงตรง คงเส้นคงวา และเหมาะสม ซึ่งผู้ตัดสินใจนโยบายมีความประสงค์ เห็น การนำนโยบายไปปฏิบัติ แต่ไม่ได้ระบุให้บุคลากรหรือผู้นำไปปฏิบัติชัดเจน หรือครบถ้วนแล้วนั้น ผู้ปฏิบัติ อาจเข้าใจผิดต่อผู้ตัดสินใจนโยบาย อาจเป็นสาเหตุความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติเบื้องต้นได้

4. แนวคิดการจัดการขยะพื้นฐานด้วยหลัก 3Rs หลักจัดการขยะด้วยหลัก 3Rs เป็นแนวคิดการจัดการ

ขยะแบบผสมผสานโดยต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคเพื่อเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และง่ายต่อการกำจัดขยะในกระบวนการถัดไป โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมควบคุมมลพิษ (ม.ป.ป.: 13-14) ได้นิยามแนวคิดพื้นฐาน ดังกล่าวไว้ดังนี้

Reduce ลด (คิดก่อนใช้) คือ การควบคุมปริมาณการใช้ที่ไม่จำเป็นให้อยู่ในปริมาณที่พอเหมาะ เพื่อลดขยะมูลฝอย เช่น การเลือกซื้อบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การไม่รับถุงพลาสติก การใช้ถุงผ้า แทนถุงพลาสติก หลีกเลี่ยงการซื้อวัสดุสิ้นเปลืองแบบใช้ครั้งเดียว เป็นต้น

Reuse ใช้ซ้ำ (ใช้แล้วใช้อีก) คือ การซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือรักษาอายุการใช้งานอุปกรณ์ให้นานขึ้นใช้ได้ใหม่ การใช้บรรจุภัณฑ์ซ้ำหลายครั้งก่อนทิ้ง การนำทรัพยากรมาใช้ซ้ำให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า เช่น การใช้กระดาษทั้งสองหน้า การเลือกซื้อสินค้า และการใช้ภาชนะที่สามารถใช้ซ้ำได้

Recycle การนำกลับมาใช้ใหม่ (แปรรูปมาใช้ใหม่) คือ การคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภท ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และสำนักงานเพื่อนำวัสดุที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่หมุนเวียนกลับมาเข้าสู่กระบวนการผลิตตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ซึ่งขยะรีไซเคิลแยกโดยทั่วไปได้ 4 ประเภท คือ แก้ว กระดาษ พลาสติก และโลหะ/อโลหะ โดยการเลือกสินค้าที่ทำมาจากวัสดุที่สามารถรีไซเคิลได้ หรือการร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการคัดแยกขยะ และการนำขยะรีไซเคิลเข้าสู่กระบวนการผลิต เป็นสินค้าใหม่ เป็นต้น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องการนำนโยบายการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปปฏิบัติเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และเอกสารเป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่รับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ข้าราชการประจำ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากผู้วิจัยต้องการทราบข้อมูลจากผู้ที่มีความรู้ และมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 ราย ดังนี้

- 1) นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสังกัดกองช่าง
- 3) เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 4) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่เกี่ยวข้อง
- 5) เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลมหาพรหมณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการ
- 6) ประชาชนในชุมชนที่อาศัยใกล้เคียงบริเวณศูนย์จัดการขยะต้นแบบจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์ ในรูปแบบ

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามซึ่งเกี่ยวข้องกับ การนำนโยบายการจัดการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยไปปฏิบัติ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) รายละเอียด ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินผลความสำเร็จ ของการนำนโยบาย การจัดการขยะมูลฝอยไปปฏิบัติในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาในการสัมภาษณ์

2) จัดทำแบบสัมภาษณ์เพื่อกำหนดกรอบการสัมภาษณ์ซึ่งในการสร้างคำถามมีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความชัดเจนของนโยบาย สมรรถนะองค์กร ความรู้ความเข้าใจของประชาชน และการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้การจัดการทรัพยากรที่เพียงพอ ในการจัดการขยะโดยผู้วิจัยยึดวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นคำถาม โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 2 ชุด คือ

2.1) แบบสัมภาษณ์สำหรับบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ณ เทศบาลตำบลมหาพราหมณ์ อำเภอบางบาล จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

2.2) แบบสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงบริเวณพื้นที่กำจัดขยะแห่งใหม่ ณ เทศบาล ตำบล มหาพราหมณ์ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3) ดำเนินการทบทวนรูปแบบบทสัมภาษณ์ พร้อมทั้งตรวจสอบและแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

4) นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ตรวจสอบร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา และให้คณะกรรมการตรวจสอบเพื่อให้ แบบสัมภาษณ์สมบูรณ์พร้อมสำหรับการนำไปใช้จริง

ผลการศึกษา

สำหรับผลการศึกษาเรื่องการนำนโยบายการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไปปฏิบัติ โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 ชุด และได้นำผลลัพธ์จากแบบสัมภาษณ์แต่ละชุดมาวิเคราะห์ความสำเร็จของการนำนโยบายกำจัดขยะ ไปปฏิบัติ ซึ่งได้ผลการวิจัยดังนี้

ด้านความชัดเจนของนโยบาย การนำนโยบายการจัดการขยะมีความชัดเจน ในการแก้ไขปัญหาขยะ เถ้า ที่ตกค้างสะสมอยู่ ซึ่งตรงตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564) ที่ได้วางกรอบแนวคิดในการแก้ไขปัญหาขยะอันเป็นวาระระดับชาติคือ 1. ใช้หลักการ 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) เป็นการลดขยะมูลฝอยและขยะของเสียอันตราย ที่แหล่งกำเนิด นำกลับมาใช้ซ้ำและใช้ประโยชน์ ใหม่ด้วย และนำขยะมูลฝอยที่เหลือจากการคัดแยกไปกำจัดด้วยวิธีถูกหลักวิชาการ 2. มีระบบจัดการที่ เหมาะสม กำจัดแบบศูนย์รวม และแปรรูปพลังงานด้วยการแก้ไขปัญหา 3. มีความรับผิดชอบและการมี ส่วนร่วมทุกภาคส่วน ซึ่งหลักการทั้งสามข้อนี้ มีความสอดคล้องกัน ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเกิด ความเข้าใจกระบวนการ วัตถุประสงค์ของนโยบาย จึงสามารถกำหนดขอบเขตภาระงานและหน้าที่ ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ชัดเจน และไม่มีปัญหา ซึ่งนโยบายดังกล่าวได้มอบหมาย ให้กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกันบริหารจัดการขยะมูลฝอย

เพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เป็นวาระแห่งชาติ

ด้านสมรรถนะขององค์กร สามารถจำแนกได้ 7 ประเด็น รายละเอียดดังนี้

ประเด็นแรก ขั้นตอนและหลักเกณฑ์การจัดการขยะ พบว่า เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบร่วมกัน โดยมีการประสานงานร่วมกันหลายหน่วยงาน ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เทศบาลตำบล มหาพรหมณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดการศูนย์กำจัดขยะให้มีประสิทธิภาพอีกทั้งให้จัดทำประชาคม และให้ความรู้กับประชาชนในหมู่บ้าน บริเวณใกล้เคียง เพื่อวางแผนรับมือไม่ให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ทั้งกลิ่นไม่พึงประสงค์จากขยะมูลฝอย การขนส่ง อีกทั้งใช้หลักการ 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) สำหรับการคัดแยกขยะของแหล่งเกิดได้ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ และวางแผนการขนย้ายขยะจากตำบลบ้านป้อมเพื่อนำไปกำจัดด้วยวิธีฝังกลบตามหลักสุขาภิบาล ณ ศูนย์กำจัดขยะต้นแบบ ตำบลมหาพรหมณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด

ประเด็นที่สอง กระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้สอดคล้องกับการนำนโยบายการจัดการขยะไปปฏิบัติ โดยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ดำเนินการขนย้ายขยะไปกำจัดด้วยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล พบว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้มีการเตรียมความพร้อมทั้งนโยบายการจัดการขยะจากรัฐบาล โดยศึกษาระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อวางแผน พิจารณา วิเคราะห์การดำเนินการ และนำนโยบาย ไปปฏิบัติให้สำเร็จบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และจัดสรรทรัพยากรเพิ่มเติม เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การสรรหา และคัดเลือกบุคลากรเพิ่มเติมเพื่อปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดโครงการ และภารกิจต่าง ๆ นอกจากนี้ได้ประชาสัมพันธ์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก และสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะเพื่อลดขยะ ณ แหล่งกำเนิด

ประเด็นที่สาม ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการจัดการขยะจากพื้นที่ตำบลบ้านป้อมไปยัง ตำบลมหาพรหมณ์ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไปปฏิบัติได้สำเร็จ สำหรับการขนย้ายขยะมูลฝอยไปพื้นที่กำจัดขยะแห่งใหม่ ณ ตำบลมหาพรหมณ์ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีมติเห็นชอบให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเร่งดำเนินการอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นวาระแห่งชาติ แผนการดำเนินงานจึงไม่มีอุปสรรคหน่วยงานทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือ อีกทั้งได้ลงพื้นที่ เพื่อแจ้งให้ประชาชนทราบถึงสาเหตุของการใช้พื้นที่บริเวณนี้ และให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงานของเจ้าหน้าที่

ประเด็นที่สี่ มุมมองโครงสร้างการดำเนินงานที่คิดว่าจะมีการพัฒนา หรือการตั้งรับ เพื่อเอื้ออำนวยต่อการนำนโยบายการจัดการขยะไปปฏิบัติ พบว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้มีการตั้งรับ และเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้า เมื่อทราบว่า จะได้รับมอบหมายภารกิจจัดการขยะ โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการในชุดต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบการจัดการขยะ อาศัยอำนาจหน้าที่ พ.ร.บ. องค์กรบริหารส่วนจังหวัด 2540 นอกจากนี้ คณะกรรมการจัดทำแผนตั้งรับ ทั้งด้านงบประมาณ ข้อบัญญัติ พัฒนาโครงสร้างองค์กร ข้อบังคับ ระเบียบกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย เช่น ผลักดันให้มีกองธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อดูแลขยะโดยตรง

ประเด็นที่ห้า การติดต่อสื่อสาร หรือการประสานงานกันภายในหน่วยงาน เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินงาน พบว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้จัดตั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ และ

ประชุมร่วมกับคณะกรรมการของจังหวัด และผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการชี้แนะ ประสานงาน เพื่อรายงานผลให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในฐานะประธานคณะกรรมการทำงานกำจัดการสิ่งปฏิกูล และมูลฝอยจังหวัดทราบ อีกทั้งใช้ Social Media อันเป็นหนึ่งช่องทางการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว เช่น การจัดตั้งกลุ่มไลน์คณะกรรมการ

ประเด็นที่หก แนวทางสู่ความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการไปปฏิบัติในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีการจัดตั้งคณะกรรมการจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อตรวจสอบ วิเคราะห์ปัญหา และได้รับความร่วมมือจากประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ด้านกฎหมายมีความชัดเจนมากขึ้น สามารถระบุขอบเขตภาระงานได้ มีบุคลากรที่เพียงพอ มีประสิทธิภาพ รวมทั้งจ้างที่ปรึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และปัจจัยที่สำคัญในแนวทางสู่ความสำเร็จของการนำนโยบายการจัดการไปปฏิบัติในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ นโยบายมีความชัดเจน และรัฐบาลของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา มีอำนาจที่เด็ดขาดสามารถดำเนินการพื้นที่กำจัดขยะแห่งใหม่ได้อย่างไม่มีอุปสรรค

ประเด็นที่เจ็ด ความคิดเห็นด้านประสิทธิภาพในการจัดการขยะผ่านมุมมองจากประชาชน พบว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบุคลากรมีความรู้ความสามารถ และมีเครื่องมือที่ดีทำให้บริเวณบ่อฝังกลบขยะไม่ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนมายังพื้นที่ชุมชนใกล้เคียง มีการประชาสัมพันธ์ และแจ้งข้อมูลให้ทราบอยู่ตลอด นอกจากนี้ได้จัดให้เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลมหาพราหมณ์ลงพื้นที่เดือนละครึ่ง และให้ความรู้ความเข้าใจ จัดกิจกรรมอบรมให้ประชาชนทั้งก่อน และหลังการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะต้นแบบ

ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชน ชุมชนบ้านม่วงหวาน ตำบลมหาพราหมณ์ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้กับศูนย์กำจัดขยะต้นแบบมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะในศูนย์กำจัดขยะเป็นอย่างดี สามารถอธิบายวิธีการดำเนินงานได้ เพราะมีเจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์กำจัดขยะ วิธีการดำเนินงาน การอบรมต่าง ๆ เช่น การคัดแยกขยะ การลดขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ เพื่อลดการเกิดขยะและเสริมสร้างรายได้จากการคัดแยกขยะ ด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ สามารถจำแนกได้ 2 รายละเอียดดังนี้

ประเด็นแรก การสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ผ่านมุมมองของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น พบว่า ในช่วงที่การขนย้ายขยะจากพื้นที่เก่าไปศูนย์กำจัดขยะแห่งใหม่ได้จัดทำหนังสือประชาสัมพันธ์ และแจ้งให้ประชาชนทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์การจัดการขยะในครั้งนี้ อีกทั้งได้เชิญเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทุกระดับแจ้งผลการดำเนินการ และรับฟังปัญหา อุปสรรคการทำงานศูนย์กำจัดขยะ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น นอกจากนี้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารเป็นเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ อีกทั้งประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายภายในหมู่บ้าน แต่อาจพบปัญหาเล็กน้อยสำหรับประชาชนที่ทำงานนอกบ้าน เพราะจะไม่ทราบข้อมูลที่ประชาสัมพันธ์ จึงมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง Facebook

ประเด็นที่สอง การสื่อสารประชาสัมพันธ์ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเทศบาลตำบลมหาพราหมณ์ให้ประชาชนรับรู้ผ่านมุมมองประชาชนในพื้นที่ พบว่า ประชาชนในพื้นที่อยู่ใกล้กับศูนย์กำจัดขยะแห่งใหม่ทราบข้อมูล ข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย หอกระจายข่าว และ

ผ่านหนังสือเพื่อแจ้งให้ประชาชนรับทราบตั้งแต่ก่อนและหลัง การจัดตั้งศูนย์จัดการขยะต้นแบบจังหวัด พระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องได้ลงพื้นที่เพื่อแจ้งข้อมูล รวมไปถึงการจัดอบรม พาไปศึกษาดูงานทั้งในศูนย์ของหมู่บ้านซึ่งเป็นชุมชนต้นแบบการคัดแยกขยะ และได้แต่งตั้งประธานและ คณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานท้องถิ่น

ด้านการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอในการจัดการขยะ สามารถจำแนกได้ 5 ประเด็น รายละเอียดดังนี้
ประเด็นแรก ความเพียงพอของทรัพยากรต่อการนำนโยบายการจัดการขยะไปปฏิบัติ พบว่า ทรัพยากร ด้านอุปกรณ์ เครื่องจักรกลสำหรับก่อสร้างมีความเพียงพอเพราะได้รับจากรัฐบาล กระทรวงที่เกี่ยวข้องเป็น ผู้มอบให้ เนื่องจากเป็นนโยบายที่เร่งด่วน ที่กำหนดให้ปัญหาขยะเป็นวาระแห่งชาติ ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินการ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพรัฐบาลจึงจัดสรรอุปกรณ์ เครื่องมือดังกล่าวให้เพียงพอต่อการทำงาน ด้านทรัพยากรมนุษย์ในระยะแรกอาจไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานเพราะขาดผู้เชี่ยวชาญ สำหรับให้ความรู้ ความเข้าใจการก่อสร้างบ่อขยะอันเป็นศูนย์กำจัดขยะต้นแบบพระนครศรีอยุธยา ซึ่งในภายหลังส่วนกลางได้ มอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ ประชุมร่วมกับ คณะกรรมการจังหวัดมาให้ความรู้เรื่อง การจัดการขยะ จากเดิมมีการจัดตั้งประชุมทุกอาทิตย์ จนกระทั่ง การดำเนินงานมีความเสถียรภาพมากขึ้นจึงเปลี่ยนเป็นประชุมทุกเดือน

ประเด็นที่สอง ปัญหา หรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตามนโยบายการจัดการขยะในพื้นที่ กำจัดขยะแห่งใหม่ ซึ่งถูกแต่งตั้งให้เป็นศูนย์กำจัดขยะต้นแบบแห่งแรกและแห่งเดียว ณ ขณะนั้น พบว่า ในช่วง การก่อสร้างระยะแรกจะพบปัญหาด้านการมอบหมายพื้นที่ให้หน่วยงานท้องถิ่นใดเป็นผู้ดูแลแต่โดยรวมยังไม่พบ ปัญหา หรือปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติตามนโยบาย เพราะยังไม่ได้รับข้อร้องเรียนจากประชาชน ในบริเวณใกล้เคียงศูนย์กำจัดขยะ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเดิมเป็นสถานที่ทิ้งเหล่าเก่าขององค์การสุรา ฉะนั้นองค์การ บริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและคณะกรรมการจึงมีมติให้ใช้พื้นที่ดังกล่าว เนื่องจากพื้นที่ห่างไกลจาก ที่อยู่อาศัย เพียงแต่จะพบปัญหาเพียงระยะแรกเท่านั้น เนื่องจากการทิ้งสารเหล่าเก่าอันเป็นกากอุตสาหกรรม ไม่ได้ถูกจัดการตามหลักสุขาภิบาล ประชาชนที่มีพื้นที่ในละแวกนั้นอาจได้รับผลกระทบบ้าง

ประเด็นที่สาม ปัญหา และอุปสรรคของการจัดการขยะในศูนย์จัดการขยะ ผ่านมุมมองประชาชนที่มี พื้นที่ใกล้เคียงกับศูนย์ดังกล่าว พบว่า ยังไม่มีปัญหา หรืออุปสรรคของด้านการจัดการขยะเพราะประชาชนใน ชุมชนไม่ได้รับกลิ่นเหม็นจากบ่อขยะ อีกทั้งประชาชนในชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนศูนย์คัดแยกขยะต้นแบบ ฉะนั้น จึงมีการคัดแยกขยะก่อนรถเก็บขยะจะมาอยู่แล้ว เพียงจะพบปัญหาในกลุ่มผู้สูงอายุที่ยังขาดความชำนาญใน การคัดแยกขยะอยู่

ประเด็นที่สี่ ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการขยะในศูนย์จัดการขยะ ผ่านมุมมองประชาชนที่มีพื้นที่ ใกล้เคียงกับศูนย์ดังกล่าวพบว่า ยังไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคของด้านการจัดการขยะเพราะประชาชนในชุมชน ไม่ได้รับกลิ่นเหม็นจากบ่อขยะ อีกทั้งประชาชนในชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนศูนย์คัดแยกขยะต้นแบบ ฉะนั้นจึงมี การคัดแยกขยะก่อนรถเก็บขยะจะมาอยู่แล้ว เพียงแต่จะพบปัญหาในกลุ่มผู้สูงอายุที่ยังขาดความชำนาญใน การคัดแยกขยะอยู่

ประเด็นที่ห้า การมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะของประชาชนในชุมชน หรือประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง บริเวณพื้นที่กำจัดขยะแห่งใหม่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ประชาชนในชุมชนบ้านม่วงหวาน ตำบล มหาพรหมณ์ อำเภอบางบาล ที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเป็นชุมชนศูนย์คัดแยกขยะ และรีไซเคิลต้นแบบ ได้จัดกิจกรรม

เกี่ยวกับการจัดการขยะในพื้นที่ และนอกสถานที่ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในหมู่บ้านใกล้เคียง นอกจากนี้ได้ลงพื้นที่สาธิตร่วมกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นสำหรับการคัดแยกขยะ เพื่อลดปริมาณขยะ สร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชนจากขยะรีไซเคิลทำให้หมู่บ้านในบริเวณใกล้เคียงเกิดศูนย์คัดแยกขยะต้นทางขึ้น

จากการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบตัวแปรเพิ่มเติม รายละเอียดดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพราะการดำเนินการบางอย่างต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชน มิฉะนั้น หากเจ้าหน้าที่ดำเนินการเพียงผู้เดียว การนำนโยบายการจัดการขยะไปปฏิบัติ จะไม่สำเร็จได้ดี เช่น การคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิดของประชาชนในชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงกับศูนย์จัดการขยะ ช่วยให้ลดระยะเวลาการคัดแยกขยะของเจ้าหน้าที่ หรือการฝังกลบขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในช่วงขนย้ายขยะจากพื้นที่เก่ามายังพื้นที่ใหม่ เป็นต้น

ในส่วนของเจ้าหน้าที่ด้วยกันเองนั้น ได้มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมถึงผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการนำนโยบายการจัดการขยะไปปฏิบัติ ทำให้การปฏิบัติงานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เห็นได้จากการจัดประชุมวางแผนงาน ติดตาม และประเมินผล จากอาทิตย์ละครั้ง เปลี่ยนเป็นเดือนละครั้ง

ด้านภาวะผู้นำ เพราะการกระทำการใด ๆ ให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ดี และมีประสิทธิภาพนั้น อาจต้องอาศัยอิทธิพลของตนเอง หรือผลักดันให้ผู้อื่นดำเนินการด้วยความเต็มใจ เพื่อความสำเร็จ เห็นได้จากการสั่งการของรัฐบาลให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาดำเนินจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะต้นแบบ อีกทั้งการจัดตั้งผู้นำในชุมชน การคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด ก่อให้เกิดชุมชนต้นแบบการคัดแยกขยะ และนำรายได้มาสู่ประชาชนในชุมชน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการนำนโยบายการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปปฏิบัติ สามารถอธิบายได้ 5 ด้านดังนี้

1. ด้านความชัดเจนของนโยบาย ในภาพรวมนโยบายการจัดการขยะมีความชัดเจน และมาตรการในการปฏิบัติงานชัดเจน ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเข้าใจวัตถุประสงค์ และประเด็นการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Paul Berman (อ้างถึงในสมบัติ อารังธัญวงศ์, 2543: 437) ได้กล่าวถึง ความชัดเจนของนโยบายว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติตามแผนงานนโยบายจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อลดการเกิดปัจจัยความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ อนึ่งหากนโยบายมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แต่มาตรการในการปฏิบัติไม่ชัดเจน อาจก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติได้เช่นกัน

2. ด้านสมรรถนะของบุคลากร ในภาพรวมมีการวางแผน และการดำเนินงานอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ ด้วยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานการจัดสรรทรัพยากรทั้งด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ งบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินการ การขนย้ายขยะมูลฝอยไปพื้นที่กำจัดขยะแห่งใหม่ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชน ส่งผลให้การดำเนินการจัดการขยะ

ในพื้นที่ตำบลมหาพราหมณ์ อำเภอบางบาล และขนย้ายขยะตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤต จำนวน 222,000 ตัน จากตำบลบ้านป้อม ไปกำจัดด้วยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล สามารถจัดการขยะที่ถูกสะสมมานาน 20-30 หมุดไปในระยะเวลาที่สั้น โดยใช้ระยะเวลาเพียง 2 เดือน ซึ่งเร็วกว่าระยะเวลาที่ตั้งไว้ได้จากเดิม 6 เดือน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Walter Williams (อ้างถึงในสมบัติ อารังธัญวงศ์, 2543) ที่ได้เสนอตัวแบบทางด้านการจัดการ (The Model of Management or Management Model) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับสมรรถนะขีดความสามารถขององค์กร จำเป็นต้องมีโครงสร้างขององค์กรที่เหมาะสม บุคลากรที่อยู่ในองค์กรจะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านการบริหารและเทคนิคอย่างเพียงพอ นอกจากนี้องค์กรยังจะต้องมีการวางแผนเตรียมการ หรือมีความพร้อมเป็นอย่างดีทั้งทางด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้และงบประมาณ

3. ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชน ประชาชนในชุมชนบ้านม่วงหวาน ตำบลมหาพราหมณ์ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอยเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ 3Rs คือ Reduce ลด (คิดก่อนใช้) Reuse ใช้ซ้ำ (ใช้แล้วใช้อีก) และ Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) เป็นหลักการที่มุ่งเน้นการลดปริมาณขยะจากครัวเรือน ส่งเสริมการคัดแยกขยะจากต้นทางเป็นการเพิ่มมูลค่าหรือแปรรูปขยะ ซึ่งจะส่งผลให้ปริมาณขยะในภาพรวมทั้งประเทศลดลงทำให้ปริมาณขยะที่จะต้องเข้าสู่ระบบการกำจัดลดลง นอกจากนี้ งานวิจัยของ พิริยา วัชรวิทย์ (2556) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับความรู้เรื่องการคัดแยกขยะจากบ้านเรือน เทศบาล มีการคัดแยกขยะ ส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องในองค์กรพัฒนาศักยภาพตนเองด้านการจัดการขยะ มีการวางแผนเป้าหมายในด้านการจัดการขยะมูลฝอย

4. ด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ ประชาชนในพื้นที่รับทราบ และเข้าใจวัตถุประสงค์การจัดการขยะด้วยวิธีขนย้ายขยะจากพื้นที่เก่าไปศูนย์กำจัดขยะแห่งใหม่เป็นอย่างดี ทั้งสื่อออนไลน์ หนังสือหอกระจายข่าว จากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้อง โดยไม่ส่งประชาชนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เกศินี จุฑาวิจิตร (2540) ได้นิยามการสื่อสารไว้ว่า สังคมที่มีการสื่อสารดีย่อมมีเครือข่ายการสื่อสารประเภทต่าง ๆ ที่ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายได้กว้างขวางทำให้ประชาชนสื่อสารกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เท่าทันต่อสถานการณ์อันนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นทำให้ชุมชนโดยรวมพัฒนาได้เร็ว

5. ด้านการจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอในการจัดการขยะ การดำเนินการจัดการขยะในศูนย์กำจัดขยะแห่งใหม่ ทั้งทรัพยากรด้านบุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือต่าง ๆ งบประมาณเพียงพอต่อการดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงศูนย์กำจัดขยะแห่งใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2559) ได้กำหนดมาตรการ 3 มาตรการ 1) มาตรการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด 2) มาตรการเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และ 3) มาตรการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย มาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการที่ช่วยลดขยะ ณ แหล่งกำเนิดให้นำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด และพัฒนาองค์ความรู้ใช้เทคโนโลยีผสมผสานอย่างเหมาะสม เพื่อให้ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมเป็นพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ และเพียงพอต่อการกำจัดขยะมูลฝอยเก่า (ขยะมูลฝอยตกค้าง) ทั้งนี้ต้องอาศัยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อน้ำที่ตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบตระหนักถึงความสำคัญและการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด เพื่อลดปัญหาที่ก่อให้เกิดมลพิษกับสิ่งแวดล้อม พื้นที่ในการจัดการขยะ และลดระยะเวลาการกำจัดขยะของเจ้าหน้าที่
2. จัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะโดยตรงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน
3. ควรมีการจัดตั้งพัฒนาสิ่งแวดล้อม หรือศูนย์คัดแยกขยะในแต่ละชุมชน เพื่อมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน โดยอาจดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ธนาคาขยะรีไซเคิล

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2550). **สรุปสถานการณ์มลพิษประเทศไทย ปี 2549**. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.
- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2559). **แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564)** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: แอคทีฟพริ้นท์.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2560). **รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559**. กรุงเทพฯ: สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ.
- กรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น และกรมควบคุมมลพิษ. (มปป.). **แผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี (พ.ศ. 2559-2560)**. [Online]. Available: <http://www.bangkok.go.th/upload/user/00000231/pdf/ThaiPlans%20without%20Waste.pdf> [2560, สิงหาคม 1].
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2540). **การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น** (พิมพ์ครั้งที่ 1). นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- เกริกเกียรติ ศรีเสริมโภค. (2546). **การพัฒนาความสามารถเชิงสมรรถนะ (Competency-Based Approach)** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: นาโกต้า.
- จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2558). **การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามนโยบายรัฐบาลกระทรวงมหาดไทย และยุทธศาสตร์จังหวัด ประจำปี 2559-2560**. [Online]. Available: <http://www.ayutthaya.go.th/strategic/FileData/pdf/ClusterNew.pdf>. [2560, สิงหาคม 1].
- จุมพล หนิมพานิช. (2547). **การวิเคราะห์นโยบาย แนวคิด ทฤษฎี และกรณีตัวอย่าง**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2555). **DSI ลงตรวจกองขยะล้นเมืองกรุงเก่า หลังชาวบ้านร้องได้รับความเดือดร้อน**. [Online]. Available: <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews>. [2560, สิงหาคม 1].

พีรยา วัชโรทัย. (2556). การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองแกลง
จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2543). นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ (พิมพ์ครั้งที่
4). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

Edward, George C. III. (1980). *Implementing Public Policy*. Washington, D.C.: Congressional
Quarterly.

Van Meter, Donald S. and Van Horn, Carl E. (1975). The Policy Implementation Process:
A Conceptual Framework. *Administration and Society*, 6: 445-486.

คณะผู้เขียน

นายวงศ์วรธรณ์ บุญวัฒน์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เลขที่ 114 ถนนสุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

e-mail: baimaiwb@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ชรรัตน์ ไสยสมบัติ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เลขที่ 114 ถนนสุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

e-mail: petcharatsa@swu.ac.th

